

Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo 6. desember 2019

deres ref 19/4154

Høringssvar – endringer i personopplysningsloven mv. (unntaket for ytrings- og informasjonsfrihet, forholdet til offentlighetsloven, anvendelse for Svalbard)

Norsk Arkivråd takker for anledningen til å bidra til utviklingen av personopplysningsloven gjennom denne høringen om endringer i personopplysningsloven mv.

Norsk Arkivråd er landets største frivillige arkivfaglige organisasjon. Vi har ca.1100 medlemmer, og medlemsmassen består både av virksomheter og enkeltmedlemmer. Organisasjonen har medlemmer fra alle deler av landet, og fra bedrifter og organisasjoner fra offentlig og privat sektor. Norsk Arkivråd er spesielt opptatt av primærfunksjonen til dokumentasjon og arkiv. En god dokumentasjonsforvaltning er en forutsetning for at offentlige virksomheter ivaretar sitt samfunnsansvar og bidrar også til effektiv oppfyllelse av offentlighet og personvernlovgiving.

Offentlighet og personopplysninger er viktig for våre medlemmer og Norsk Arkivråd. Dokumentasjonsforvaltningen spiller en viktig rolle for gjennomsiktighet i virksomhetene og oppfyllelsen av innsyn i alt fra publisering av offentlig journal, mottak av innsynskrav og publisering av dokumenter på nett. Norsk Arkivråd er positive til endringen som foreslås i personopplysningsloven §3 og mener i tillegg at det er behov for en presisering av forholdet til offentlighetsloven. Om anvendelse for Svalbard har Norsk Arkivråd ingen formening.

Personvernregelverket er omfattende og kan være vanskelig tilgjengelig for dem som ikke jobber tett med det. Samtidig påvirker regelverket vurderingene som må gjøres når vi behandler personopplysninger og offentlige virksomheter har gjort tilpasninger for å oppfylle krav i personopplysningsloven.

Norsk Arkivråd oppfatter at dette forslaget om endring i loven retter seg inn mot å hindre en direkte og ubearbeidet publisering av dokumenter en har fått tilgang til gjennom krav om innsyn etter offentlighetsloven. Norsk Arkivråd mener den foreslåtte nye bestemmelsen kan gi en tydeligere avgrensning av hvordan dokumenter med personopplysninger ikke kan behandles.

Dokumentasjon blir, som alltid, til først og fremst for å dekke den enkeltes virksomhets behov for orden i eget hus, notoritet og effektiv oppgaveløsning, og som pålitelig informasjon og erfaringsgrunnlag for å utvikle virksomheten i tråd med samfunnsoppdraget. En viktig sekundær hensikt med dokumentasjonsforvaltning er å kunne gi allmennheten innsyn i offentlige virksomheters dokumenter og legge til rette for demokratiske rettigheter som ytrings- og informasjonsfrihet.

Aktører som de senere årene har krevet innsyn i offentlig informasjon, gjerne knyttet til personer, og som publiserer informasjonen på internett uten noe form for bearbeiding eller filter er kjent blant våre medlemmer. Deres oppdrag er, ifølge dem selv, å gjøre offentlig informasjon tilgjengelig. Det deres praksis gjør er å utfordre offentlighetsinstituttet. For mange offentlig ansatte oppleves denne fullstendige publiseringen på nettet ubehagelig og ikke i tråd med offentliglovas intensjon. Norsk Arkivråd mener praksisen er uønsket fordi deling av informasjon og personopplysninger på denne måten ikke fremmer ønsket om åpenhet, men heller fremhever ulempene ved offentlighet. Den massive publiseringen av dokumenter hente med krav om innsyn etter offentlighetsloven er en konsekvens av offentlighetsprinsippene og teknologiutviklingen får utilsiktede virkninger. Samtidig stiller vi spørsmål ved om dette er et «fenomen» som vi likevel må leve med når vi har et grunnlovsfestet offentlighetsprinsipp gjennom Grunnlovens §100 og den Europeiske menneskerettskonvensjonen. Mens vi skriver dette høringssvaret ser vi at den vi oppfatter som mest pågående innen denne form for publisering, Mimes brønn, melder at de tar en pause <https://www.mimesbronn.no/pause.html>. Vi oppfatter at forslaget til endring i loven passer godt til å regulere deres virksomhet. Vi vet ikke noe om bakgrunnen for denne pausen eller om den har en sammenheng med lovforslaget. Vi synes likevel den illustrerer veldig godt utfordringene ved å lovregulere teknologi. Loven kan endres, men Mimes brønn kan oppstå på nytt i en annen form på en annen plattform som er utenfor både personopplysningsloven og offentlighetslovens virkeområde.

En annen side ved publisering av informasjon på internettet som vi vil ta fram er hvor grensene for publisering på Internett går for forvaltningen selv. Offentlighetsloven § 10 sier at forvaltningen har plikt til å føre journal. Tilgjengeliggjøring av journaler og dokumenter på internett er regulert i offentlighetsforskriften §§ 6 og 7. Oppsummert er det slik at å ha en offentlig journal er obligatorisk, mens publisering er et valg virksomheten kan ta med noen klare unntak, for eksempel taushetsbelagte opplysninger. Vi stiller spørsmål ved om offentlig forvaltnings ukritiske publisering av dokumenter som inneholder personopplysninger, med unntak av de som kommer inn under i § 7, er riktig. Flere virksomheter legger opp til en form for automatikk der alt som det er gitt innsyn i, også publiseres. Norsk Arkivråd lurer på om dette er i tråd med personvernforordningen. Det vil si, har forvaltningen behandlingsmessig grunnlag for slik frivillig publisering?

Norsk Arkivråd mener det er behov for en bestemmelse som presiserer hvordan de personopplysningsloven og offentlighetsloven forholder seg til hverandre. En slik presisering kan gjøre det lettere å praktisere lovverket korrekt. I gjeldende lov er bestemmelsen om forholdet mellom de to lovene plassert i personvernforordningens kapittel IX, og ikke som en del av de innledende bestemmelsene eller av de utfyllende nasjonale bestemmelsene i personopplysningsloven. Dette gjør den mindre tilgjengelig og dermed også mindre kjent. En bestemmelse som avklarer forholdet mellom lovene, bør fremgå av personopplysningsloven. Norsk Arkivråd har ikke konkrete forslag til utforming av bestemmelser med viser til Sporveien AS høringsvar og mener det er et godt forslag for videre bearbeiding.

Beste hilsen Anja Jergel Vestvold

Leder Norsk Arkivråd